

İlham Əliyevdən qlobal ədalət çağırışı

Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının inkışafına güclü dəstək verir

Martın 2-də Bakıda Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşü keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Zirvə görüşündə iştirak edib.

Prezident İlham Əliyev Zirvə görüşündə iştirak edən Əlcəzair Xalq Demokratik Respublikasının Baş naziri Ayman Benabderrahmanı, Keniyanın Baş naziri Uakylif Musalia Mudavadini, Tanzaniyanın Vitse-prezidenti Filip İsdor Mpanqonu, Kuba Respublikasının Vitse-prezidenti Salvador Antonio Valdes Mesanı, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Ali Şurasının üzvü, Ras əl-Xeymə Əmirliyinin hakimi Əlahəzrət Şeyx Saud Bin Saqr Al Qasimini, Qabonun Vitse-prezidenti xanım Rouz Kristian Ossuka Rapondanı,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyasının 77-ci sessiyasının prezidenti Tsaba Körösini, Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri xanım Jelka Tsviyanoviçi, İraq Respublikasının Prezidenti Əbdüllətif Camal Rəşidi, Livianın Prezident Şurasının sədri Məhəmməd Yunis Əl-Mənfini, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədov, Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyevi qarşıladı.

Sonra birgə foto çəkdirildi.

Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşü

Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının inkişafına güclü dəstək verir

Əvvəli 1-ci sah.

Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti **İlham Əliyev** tədbiri açaraq dedi:

- Zati-aliləri, hörmətli nümayəndələr, xanımlar və cənablar.

Sizin hamınızı Bakıda, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun sammit səviyyəli görüşündə ürkədən salamlayıram. Üç ildən bir qədər çox əvvəl elə həmin bu zalda Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi qəbul etdi. Qürurla deyə bilərəm ki, bu Hərəkat son bir neçə ildə beynəlxalq münasibətlərdə mühüm aktörlerden biri olub. Müzakirələrimizə başlamazdan əvvəl sizin diqqətinizi bir məqama cəlb etmək istəyirəm. Hamınız bildiyi kimi, bir neçə həftə bundan əvvəl Türkiyədə və Suriyada dağıdıcı zəlzələ baş verib. Müasir dövrün ən faciəli təbii fəlakətlərindən biri olan bu zəlzələ on minlərlə insanın həyatına son qoyub. Zirvə görüşünün bütün iştirakçılarını ayağa qalxmağa və həlak olanların xatirəsini birdəqiqətlik sükutla anmağa dəvət edirəm. Allah rəhmət eləsin! Sağ olun!

Bu dəhşətli fəlakətlə əlaqədar dərindən kədərləndiyimizi bildirir, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına başsağlığı verir, yarananların tezliklə sağalmalarını arzu edirik.

İndi isə müzakirələrə başlaya bilərik. İclası açmadan əvvəl onun gündəliyi təsdiq edilmişdir. Sammit səviyyəli görüşün ilkin gündəliyi nümayəndə heyətləri arasında yayılıb. Belə hesab edə bilərik ki, gündəlik barədə etirazlar yoxdur? Sağ olun! Beləliklə, sammit səviyyəli görüşün gündəliyini təsdiq olunmuş hesab edirəm. İndi isə mən Qoşulmama Hərəkatının Sədri kimi çıxış edəcəyəm.

Prezident İlham Əliyevin ÇIXIŞI

- Hörmətli dövlət və hökumət başçıları.

Hörmətli nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri.

Xanımlar və cənablar.

Mən sizin hamınızı Bakıda Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun pandemiyadan sonrakı bərpaya həsr olunmuş sammit səviyyəli görüşündə salamlayıram.

2019-cu ildə Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı ölkələrinin yekdilliklə 2019-2022-ci illər üzrə Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi başladı. Sədrliyimizin müddəti yekdilliklə qərarla daha bir il uzadıldı. Biz Azərbaycanın sədrliyinə göstərdikləri dəstəyə görə öz dövlətlərə minnətdarıq.

Qoşulmama Hərəkatının Sədri olaraq məqsədimiz ədalət və beynəlxalq hüququ müdafiə etməkdir. Pandemiyanın başlamasından dərhal sonra COVID-19-a qarşı global səyləri səfərbər etmək təşəbbüsü ilə çıxış edən məhz Qoşulmama Hərəkatı oldu.

Biz 2020-ci ilin may ayında Qoşulmama Hərəkatının dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində onlayn Zirvə toplantısının keçirilməsi təşəbbüsünü irəli sürdük. Zirvə toplantısında məlumat bazası hazırlamaq üçün Qoşulmama Hərəkatının İşçi Qrupunun yaradılması qərara alındı. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı pandemiyaya ilə mübarizədə Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlər

rin ehtiyaclarını müəyyən etmək üçün bu məlumat bazasına istinad edib.

Mən həmin Zirvə toplantısında BMT Baş Assambleyasının liderlər səviyyəsində xüsusi sessiyanın çağırılmasını təklif etmişdim. Bu təklif BMT-yə üzv dövlətlər arasında böyük dəstək qazandı.

Xüsusi sessiya 2020-ci ilin dekabr ayında keçirilib və tədbirdə 70-dən çox dövlət və hökumət başçısı çıxış edib. Xüsusi sessiyada beynəlxalq həmrəyliyin artırılmasının zəruriliyi vurğulanıb, Qoşulmama Hərəkatının koronavirusla mübarizədə liderliyi qəbul edilmişdir.

Biz bəzi varlı ölkələrin həyata keçirdiyi "peyvənd millətçiliyi"ni xüsusilə pandemiya ilə mübarizədə ciddi maneə kimi qiymətləndirdik. Nəticədə Qoşulmama Hərəkatı bütün ölkələrin peyvəndlərdən ədalətli və vahid şəkildə istifadəsini təmin etmək üçün 2021-ci ildə BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında və BMT Baş Assambleyasında qəbul edilmiş iki qətnamənin təşəbbüskarı oldu.

Qoşulmama Hərəkatının pandemiya ilə mübarizə üçün global səylərin səfərbər edilməsində liderliyi Hərəkatın nüfuzunu və məsuliyyətini bir daha nümayiş etdirdi.

Azərbaycan əksəriyyəti bizim Qoşulmama Hərəkatı ailəsinin üzvləri olan 80-dən çox ölkəyə koronavirusla bağlı ya ikitərəfli kanallar, ya da Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı vasitəsilə maliyyə və humanitar yardım göstərib.

Azərbaycan Hərəkatın institusional inkişafına güclü dəstək verir. Biz Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şöbəsinin yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış etdik. Şöbənin ilk iclası 2022-ci ilin iyun ayında Bakıda keçirilib.

Bundan başqa, 2022-ci ilin iyulunda Şuşa Razılaşması əsasında Qoşulmama Hərəkatının Gənclər Təşkilatı yaradılıb. Təşkilatın daimi katibliyi Bakıda yerləşəcək.

Məqsədimiz institusional davamlılıq yaratmaq və Azərbaycanın sonrakı sədrliyi təhvil alacaq üzvlərə uğurlu miras qoymaqdır.

2021-ci ildə Belqradda keçirilən Yüksək Səviyyəli Yubiley Görüşündə mən Hərəkatın COVID-19-dan sonrakı dövrə bağlı mövqeyini formalaşdırmaq məqsədilə Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərin yüksək səviyyəli görüşünün keçirilməsi

ideyasını irəli sürdüm. Bunu nəzərə alaraq mən bu Zirvə toplantısını çağırardım və inanıram ki, bu tədbir yeni meydana çıxan global əhəmiyyətli məsələləri müzakirə etmək imkanı yaradacaq.

Son bir neçə onillikdə mövcud olan beynəlxalq təhlükəsizlik arxitekturası hazırda köklü dəyişikliklərə üz ləşir və multilateralizm təhlükə altındadır. Beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinin aşınması beynəlxalq düzəni daha da təhdid edir.

Suverenliyin və ərazi bütövlüyünün pozulması, dövlətlərin daxili işlərinə müdaxilə halları daha çox müşahidə olunmaqdadır. Aparıcı beynəlxalq təşkilatların qərarları ya icra olunmur, ya da selektiv yənaşma və ikili standartlar tətbiq edilir.

Yeni dünya düzəni yenidən formalaşmaqdadır. İndi dünya "Soyuq müharibə"nin sona çatmasından bəri baş verən ən ciddi Şərç-Qərb qarşıdurmasının şahididir ki, onun fəsadları Avropadan kənarda idarə ediyi ərazilər fransız müstəmləkə imperiyasının iyərncə qalıqlarıdır. Biz, həmçinin Fransanı Afrika, Cənub-Şərqi Asiya və digər ərazilərdə Qoşulmama Hərəkatının üzvü olan ölkələrə qarşı müstəmləkə keçmişinə, qanlı müstəmləkə cinayətlərinə, eləcə də soyqırım aktlarına görə üz istəməyə və məsuliyyətini etiraf etməyə çağırıraq.

Dünyada uzun illərdir müzakirə olunan digər mühüm məsələ BMT sistemində aparılan islahatlardır.

Təəssüf ki, bu gün biz neokolonializm meylinin artdığını müşahidə edirik. Tarixi müstəmləkəsizləşdirmə prosesi nəticəsində yaranmış bu rüsvayçı səhifəsinin tamamilə aradan qaldırılması istiqamətində səylərini birləşdirməlidir.

Qoşulmama Hərəkatı Qəmə Adaları İttifaqının Fransanın müstəmləkə hakimiyyəti altında qalmaqda davam edən Mayot adası üzərində şəxsi suverenliyini həmişə güclü dəstəkləmişdir. Qoşulmama Hərəkatının təməlinə əsaslanan əks olunduğu kimi, biz Fransa hökumətini Yeni Kaledoniya xalqının və Fransanın dənizə qarşı icma və ərazilərindəki digər xalqların hüquqlarına hörmət etməyə çağırıraq. Fransanın Avropadan kənarda idarə etdiyi ərazilər fransız müstəmləkə imperiyasının iyərncə qalıqlarıdır.

Biz, həmçinin Fransanı Afrika, Cənub-Şərqi Asiya və digər ərazilərdə Qoşulmama Hərəkatının üzvü olan ölkələrə qarşı müstəmləkə keçmişinə, qanlı müstəmləkə cinayətlərinə, eləcə də soyqırım aktlarına görə üz istəməyə və məsuliyyətini etiraf etməyə çağırıraq.

Dünyada uzun illərdir müzakirə olunan digər mühüm məsələ BMT sistemində aparılan islahatlardır.

Biz suverenliyə, milli sahibliyə, bərabərliyə və qarşılıqlı mənafeyə hörmət prinsiplərini rəhbər tutan Cənub-Cənub əməkdaşlığını daha da gücləndirməliyik. Həmin gündəlik Cənub ölkələrinin özləri tərəfindən öz milli ehtiyac və prioritetlərinə uyğun olaraq təşkil edilib. Bu, kənarından məcburi qaydada qoyulmuş bir gündəlik deyil.

İqlim dəyişikliyi bəşəriyyət üçün digər bir təhdiddir və su qıtlığı, ərzaq çatışmazlığı və məcburi miqrasiya kimi ciddi problemlərə səbəb olur.

İnkişaf edən kiçik ada ölkələri daha çox diqqətləyicidir. Çünki onlar iqlim dəyişikliyinə təsirlərinə daha həssas olduqları üçün yer üzündən silinmə təhlükəsi ilə üzləşiblər.

COVID-19 pandemiyası dövründə olduğu kimi, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının ehtiyacı olan üzv ölkələrinə maliyyə və humanitar yardım göstərməyə davam edəcək. Mən burada iki global çağırışı boyan edirəm. Bunlar Afrikanın və inkişaf edən kiçik ada dövlətləri-

nin pandemiyadan sonrakı bərpasını dəstəkləməkdir. Məmnuniyyətlə elan edirəm ki, Azərbaycan ilk donor ölkə kimi hər iki global çağırışa 1 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait ayırır. İnanıram ki, Qoşulmama Hərəkatının üzvləri və beynəlxalq ictimaiyyətin digər üzvləri Azərbaycanın təşəbbüsünü dəstəkləyəcək və bizə qoşularaq postpandemiyaya bərpası dövründə ehtiyacı olan ölkələrə dəstək verəcəklər.

Xanımlar və cənablar. Daha öncə də qeyd etdiyim kimi, BMT Təhlükəsizlik Şurası bu gün səmərəli deyil. Məsələn, Təhlükəsizlik Şurasının bezi qətnamələri bir neçə günün içində icra olunub. Lakin Azərbaycana gəldikdə isə, Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan ərazisində dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasına dair BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsinə 30 ilə yaxın bir müddətdə məhəl qoyulmamışdır.

2020-ci ildə Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və tarixi ədalətli hərbi-siyasi yolla bərpa etdi və Təhlükəsizlik Şurası qətnamələrinin icrasını özü təmin etdi. Yəqin ki, bu hadisə BMT-nin əsas qoyulandan bəri dünyada ilk dəfə idi baş verirdi.

İşğal illəri ərzində Azərbaycanın yüzlərlə şəhər və kəndi Erme-

nistan tərəfindən məqsədyönlü şəkildə dağıdılmış, bütün mədəni və dini abidələr talan və qarət edilmişdir. Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş əraziləri klassik urbisid, kultursid və ekosid nümunələridir. 2020-ci ilin sonundan etibarən Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələr daxil olmaqla, bir çox ölkədən minlərlə xarici diplomat, jurnalist, QHT üzvü və siyasətçi işğaldan azad Ermənistan tərəfindən törədilmiş vəhşiliklərin şahidi olmuşdur.

Azərbaycan işğaldan azad olunmuş ərazilərdə öz maliyyə resursları ilə genişmiqyaslı yenidənqurma işləri aparır. Azərbaycan hökuməti 2021-2022-ci illərdə yenidənqurma işlərinə 4 milyard ABŞ dollarına yaxın pul xərcləyib. Bu il biz bu məqsəd üçün ən azı 1,7 milyard ABŞ dolları məbləğində vəsait ayırmağı planlaşdırırıq. Biz müasir şəhərsalma - "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" konsepsiyalarından istifadə edərək yeni şəhər və kəndləri sifir-dan yaradıraq. Bu, milli hökumətlər tərəfindən postmünaqişə dövründə icra olunan nadir və daha öncə görünməmiş bir inkişaf və yenidənqurma modelidir.

Ermənistanın işğalına görə Azərbaycan dünyada mina ilə ən çox çirkəndirilmiş ölkələr arasında. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra, yəni 2020-ci ilin noyabr ayından bəri 300 azərbaycanlı mina partlayışı nəticəsində həlak olmuş və ya yaralanmışdır.

Ölkə üçün humanitar minatəmizləmənin böyük əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan hazırda xüsusi milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədinin müəyyən edilməsini nəzərdən keçirir. Azərbaycan Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri və minatəmizləmə fəaliyyəti arasında birbaşa əlaqə görür, çünki minalar yenidənqurma prosesini və keçmiş məcburi köçkünlərin geri dönməsini ləngidir. Azərbaycan minatəmizləmənin 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi olması təşəbbüsünü fəal şəkildə təşviq edir. Biz Qoşulmama Hərəkatına üzv olan ölkələri bu təşəbbüsü dəstəkləməyə dəvət edirik.

Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin bir çoxunun mina və partlamalı hərbi sursatlarla ən çox çirkəndirilmiş ölkələr arasında olduğunu nəzərə alaraq, mən səsimizi global miqyasda eşdirmək üçün Minaların Təsirli Məruzə Qalması Ölkələrinin Həmfikirler Qrupunun yaradılmasını təklif etmək istəyirəm.

Münaqişənin bitməsinə qısa müddət sonra Azərbaycan sülh razılaşması üçün ərazi bütövlüyünün və suverenliyin tanınmasına əsaslanan beş əsas prinsipi Ermənistanla təqdim edib.

Bu fürsətdən istifadə edərək mən Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrə Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləməkdə, həmçinin 2020-ci və 2022-ci illərdə BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycan əleyhinə birtərəfli və qərəzli bəyanatların qəbuluna imkan verməməkdə göstərdikləri qətiyyətə görə təşəkkür etmək istəyirəm.

Sonda isə sizi əmin etmək istəyirəm ki, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının Sədri kimi Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərin legitim maraqlarının müdafiəsi və Hərəkatın beynəlxalq arenada mövqeyinin güclənməsi üzrə səylərini əsirgəməyəcəkdir.

Təşəkkür edirəm.

Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşü

Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının inkişafına güclü dəstək verir

Sonra BMT Baş Assambleyasının 77-ci sessiyasının prezidenti Tsaba Körösi çıxış edərək Zirvə görüşündə iştirak üçün davətə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirdi. Hazırda bəşəriyyətin dünyada yaşanan müxtəlif proseslərin, o cümlədən COVID-19 pandemiyasının ciddi təsirlərinə məruz qaldığını vurğulayan Tsaba Körösi bu problemlərin qarşısını almaq üçün qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi baxımından belə görüşlərin önəmli qeyd etdi. Bildirdi ki, pandemiya yaşadığımız əsrin ən böyük səhiyyə böhranıdır. Bu göstərdi ki, pandemiya yeganə çıxış yolu tək sərhədlər daxilində deyil, beynəlxalq səviyyədə həmrəylik inkişaf etdirilməlidir.

Azərbaycanın COVID-19-a qarşı mübarizə istiqamətində irəliləyən təşəbbüslərin önəmli vurğulayan Tsaba Körösi dedi: "Azərbaycan tərəfindən bununla bağlı irəliləyən təşəbbüslər, həmçinin peyvonlora vaxtında və ədalətli qaydada çıxış və əlaqənlilik da qarşılıqlı dostluq bir nümunəsidir. Qoşulmama Hərəkatı bu böhrana cavab vermək və pandemiyanın nəticələrini aradan qaldırmaq üçün global həmrəylik göstərərək təşəbbüslər irəliləmişdir".

BMT-nin Cenevrədəki bölməsinin baş direktoru Tatyana Valovaya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi Antonio Quterreşin adından çıxış edərək Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşünə evsahibliyinə görə Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycanca minnətdarlığını ifadə etdi. XXI əsrdə çoxətəfli əməkdaşlıq baxımından Qoşulmama Hərəkatının əhəmiyyətini daha da artırdığını vurğulayan T.Valovaya Hərəkatın dayanıqlı inkişaf, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə və sülhün bərqərar olunması istiqamətində aktiv fəaliyyət göstərdiyini bildirdi. O, dünyada 6,5 milyon insanın ölümünə, bərabərsizliyin daha da güclənməsinə, böyük depressiyaya və işsizliyin səbəb olan pandemiyanın bir sıra sahələrdə, xüsusilə təhsilə sarsıdıcı təsirlər göstərdiyini qeyd etdi. Postpandemiyada dünyada qlobal əməkdaşlığın, xüsusilə gənclər üçün lazımı şəraitin yaradılmasının və onların arasında əlaqələrin gücləndirilməsinin vacibliyini qeyd edən BMT rəsmisi bu baxımdan institusional tədbirlərin görülməsinin vacib rol oynadığını bildirdi. Azərbaycanın irəliləyən təşəbbüsləri xüsusi vurğulayaraq dedi: "Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin parlamentləri arasında əlaqələrin gücləndirilməsinə xidmət edən Parlament Şöbəsinin yaradılması ilə bağlı Azərbaycanın təşəbbüsü təqdirəlayiqdir. Azərbaycanın gənclərlə iş sahəsində - 2022-ci ilin iyulunda Qoşulmama Hərəkatının Gənclər Sammitinin keçirilməsi və Hərəkatın Gənclər Şöbəsinin təsis

olunması ilə bağlı təşəbbüslərini də təqdirəlayiq hesab edirik".

Daha sonra Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesusun videomüraciətində Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyi münasibətilə təbriklərini çatdırdı. Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin pandemiya dövründə daha təhlükəsiz və sağlam sistemlərin qurulmasında Hərəkatın üzvlərinin kollektiv təcrübəsindən faydalanmaq çox zəruridir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı beynəlxalq səviyyədə pandemiya hazırlıq və cavab tədbirləri ilə bağlı sənədlərin qəbul olunması istiqamətində Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin sənədlərinin gücləndirilməsinə dair müraciət etdi. Tedros Adhanom Qebreyesus Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının maliyyələşdirilməsinə fəal qoşulmağın zəruriliyini və yerli istehsalın qurulmasına sərməyə qoyulmasının prioritet hədəflər olduğunu vurğuladı.

Zirvə görüşü işini plenar sessiya ilə davam etdirdi.

Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev qeyd etdi ki, Azərbaycanın sədrliyi dövründə Qoşulmama Hərəkatının beynəlxalq arenada rolu və nüfuzu əsaslı şəkildə artıb, bu mühüm platforma qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsinə və xidmətlərin təminatının olmasının vacibliyini diqqətə çatdırdı. Ölkəsində bu istiqamətlərdə atılan addımlardan bəhs edən dövlət başçısı bildirdi ki, İraq hökuməti iqlim dəyişikliyi məsələsinə diqqətini artıraraq, iqlim dəyişikliyi sosial sabitliyə də birbaşa təsir göstərir. Ona görə də

Özbəkistan lideri xüsusi vurğuladı: "Bütün bu nailiyyətlər mənim hörmətli həmkarım İlham Heydər oğlunun böyük səyləri və təşəbbüsləri, üzv dövlətlərin maraqları naminə onun praktiki fəaliyyəti sayəsində mümkün olub".

Özbəkistan dövlətinin başçısı Azərbaycan Prezidentinin ölkə regionlarının bərpasına yönəlməli səmərəli səylərinə də diqqətini cəlb edərək dedi ki, burada tarixi ədalət, sosial-iqtisadi infrastruktur bərpası olub, yeni obyektlər ucaldılıb, əhali üçün əlverişli şərait formalaşmışdır.

Şavkat Mirziyoyev bir sıra təşəbbüslər irəliləyən, o cümlədən 2030-cu ilə qədər olan dövrdə Sənday çərçivə proqramının əsas hədəflərinə nail olmaq üzrə Qlobal Platforma bazasında fəaliyyətin daha da gücləndirilməsinə, həmçinin Qoşulmama Hərəkatının monitorinq və elmi tədqiqatlar üzrə xüsusi şöbəsinin yaradılmasına da təklif etdi. Bu qurum Özbəkistanda yerləşəcək və Qoşulmama Hərəkatının sammitləri ətrafında müntəzəm olaraq təşkilatın iqtisadi forumlarını keçirəcək.

Özbəkistan Prezidenti BMT-də islahatlar məsələsinə toxunaraq bildirdi ki, Təhlükəsizlik Şurasında Qoşulmama Hərəkatının üzvlərinin daimi yeri olmalıdır.

Zirvə görüşündə iştirak üçün davətə görə Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycan hökumətinə təşəbbüslərini bildirdən İraq Prezidenti Əbdülməlik Camal Rəşid qeyd etdi ki, Təhlükəsizlik Şurasında Qoşulmama Hərəkatının üzvlərinin daimi yeri olmalıdır.

Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhmmədov koronavirus pandemiyasının nəticələrinin bütün

bu istiqamətdə ictimai maarifləndirilmələri daha da genişləndirilməlidir. İqlim dəyişikliyinə nəticələnən kollektiv şəkildə aradan qaldırılmalı və risklərin azaldılması istiqamətində addımlar atılmalıdır.

Ölkəsinin vaxtilə müharibələrdən, silahla toqquşmalardan, dağıntılardan, eyni zamanda insan ölümlərindən əziyyət çəkdiyini xatırladan Əbdülməlik Camal Rəşid qeyd etdi ki, sülh ancaq dialoq və əməkdaşlıq vasitəsilə mümkündür. Bu baxımdan İraq regional təhlükəsizlik, eyni zamanda global enerji təhlükəsizliyinə də töhfə verməyə hazırdır.

Qoşulmama Hərəkatının prinsiplərindən söz açan İraq Prezidenti dövlətlərin suverenliyinə və orazi bütövlüyünə qarşılıqlı hörmətini, təcavüzkar hərəkatlardan çəkinməsinə, digər ölkələrin daxili məsələlərinə müdaxilə etməməsinə, birgə sülh şəraitində yaşamağın və digər prinsiplərin bu gün də aktual olduğunu diqqətə çatdırdı.

Liviya Dövlət Təşkilatı Şurasının sədri Məhəmməd Yunis Əl-Mənfı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının inkişafına və beynəlxalq arenada onun nüfuzunun artmasına göstərdiyi səylərə və verdiyi töhfələrə, habelə bu təşkilatda uğurlu sədrliyinə görə təşəkkürünü bildirdi. O qeyd etdi ki, COVID-19 pandemiyası bəşəriyyət üçün beynəlxalq münasibətlərin çoxundan daha ciddi nəticələr doğurub. Prezident Şurasının sədri bütün dövlətləri Liviyada davam edən münaqişənin həllinə və bu ölkənin inkişafına dəstək verməyə çağırıb. Məhəmməd Yunis Əl-Mənfı ömürlüklə bildirdi ki, Liviya qarşılıqlı münasibətlərin inkişafına yönəlməli birgə əməkdaşlığa sədaqətini saxlayır.

Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhmmədov koronavirus pandemiyasının nəticələrinin bütün

ölkələrin siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə inkişafına ciddi təsir göstərdiyini vurğuladı. Türkmənistan Prezidenti pandemiyanın nəticələrinin qısa müddətdə aradan qaldırılması üçün dövlətlərin öz səylərini birləşdirməsinin və bütün sahələrdə əməkdaşlıq inkişaf etdirməsinin önəmini qeyd etdi. Sərdar Berdiməhmmədov bu məqsədlə fikir mübadiləsinin aparılması, ortaq mexanizmlərin müəyyənlişdirilməsi üçün birgə platformanın yaradılması təklifini irəliləyən sürdü. Dövlət başçısı üzv ölkələrin parlamentləri və aidiyyəti qurumları ilə yanaşı, elm və təhsil müəssisələrinin də bu prosesə cəlb olunmasının vacibliyini vurğuladı.

Prezident Sərdar Berdiməhmmədov Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyinə, qarşıda duran hədəflərə nail olunması istiqamətində irəliləyən təşəbbüslərə görə Azərbaycan dövlətinə təşəkkürünü bildirdi.

Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Jelka Tsviyanoviç Zirvə görüşündə iştirak üçün davətə görə Qoşulmama Hərəkatının Sədri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirdi. O, Qoşulmama Hərəkatının yarandığı zaman dünyaya lazım olan sülh, sabitlik və əməkdaşlıq kimi məsələlərin bu gün də aktual olduğunu saxladığını söylədi. Koronavirus pandemiyasının uzunmüddətli mənfı təsirlərə səbəb olduğunu deyən Jelka Tsviyanoviç insan itkilərini, səhiyyə sistemində və digər sahələrdə yaranan çətinlikləri qeyd etdi. Həmçinin bildirdi ki, iqtisadi problemlər global səviyyədə və dövlətlərdə, xüsusilə yoxsul ölkələrdə daha mürəkkəb tənzümləməyə səbəb olub. Qoşulmama Hərəkatının rolunu təqdirəlayiq hesab edən Jelka Tsviyanoviç Hərəkatın koronavirus pandemiyasının qarşısını almaq istiqamətində böyük səylər göstərdiyi

ni vurğuladı. Qeyd etdi ki, COVID-19 pandemiyasından sonra bir çox digər mövzular da aktualdır. Böyük çağırışlar var, çətinliklər heç də azalmayıb, yaxud da yox olmayıb. O, məhz bu səbəbdən sammitin dünya ictimaiyyətinin diqqətini postpandemiyada dövründə bərpası proseslərinə cəlb edəcəyinə əminliyini bildirdi.

Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri vurğuladı ki, beynəlxalq düzən sülh və sabitlik prinsipləri əsasında qurulmalıdır. Qoşulmama Hərəkatı global dəyişikliyi rəğmənlə bu işi davam etdirə bilər. Bu baxımdan Hərəkat üzvlərinin arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi çox vacibdir.

Zirvə görüşü Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov sədrliyi ilə plenar sessiyalarla davam etdi.

Qeyd edək ki, Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşünə 70-ə yaxın ölkənin dövlət və hökumət başçıları, 5 ölkənin, o cümlədən Bosniya və Herseqovina, Türkmənistan, Özbəkistan, İraq, Liviyanın prezidentləri, üç ölkənin - Kuba, Qabon, Tanzaniyanın Vitseprezidentləri, Əlcəzair və Keniyanın Baş nazirləri, müxtəlif ölkələrin yüksək səviyyəli nümayəndələri, həmçinin beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri - Dünya Turizm Təşkilatının Baş katibi Zurab Pololikaşvili, Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMQT) Baş direktoru Antonio Vitorino, BMT-nin Cenevrədəki bölməsinin baş direktoru Tatyana Valovaya, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Baş katibi Xusrov Noziri və digərləri, eyni zamanda nazirlər, nazir müavinləri, səfir və s. qatılıblar.

Hazırda Azərbaycan bir sıra beynəlxalq qurumlarda, sadəcə,

üzv dövlət kimi təmsil olunmur, eyni zamanda bir çox qərarların qəbulunda və icrasında yaxından iştirak edir. Dünyanın 120 ölkəsi arasında səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasında və inkişafında mühüm siyasi platforma olan Qoşulmama Hərəkatı isə məhz Azərbaycanın sədrliyi dövründə özünün ən uğurlu dövrünü yaşayır. Dünyada nüfuz getdikcə artan və regionda aparıcı aktora çevrilən Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi 2019-cu ildən etibarən üç il müddətinə həyata keçirməyə başlayıb. Azərbaycanın sədrliyində COVID-19 pandemiyası dövründə təsadüf etməsinə baxmayaraq, dünya ölkələrinin əksəriyyətinin özünə qapandığı zamanda Bakı qlobal liderlik rolunu özündən götürdü, global problemin hədsizlənə gəlmək üçün beynəlxalq həmrəyliyi və əməkdaşlığı təbliğ edən ilk dövlətlərdən oldu. Məhz Azərbaycanın sədrliyi ilə Qoşulmama Hərəkatı dünya ictimaiyyətinin pandemiya ilə mübarizədə səfərbər etdi. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2020-ci ilin mayında Qoşulmama Hərəkatının COVID-19 ilə mübarizəyə həsr edilən onlayn sammiti keçirildi. Həmin ilin dekabrında isə BMT Baş Assambleyasının pandemiya ilə mübarizəyə həsr edilən Xüsusi Sessiyası təşkil olundu. Bu sessiya pandemiya ilə mübarizə sahəsində ən global tədbir hesab olunur. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həm BMT Baş Assambleyasında, həm də BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında vaxsın irəliləyən ədalətli bölüşdürülməsinə dair qətnamələr qəbul edildi.

Azərbaycanın sədrliyinin ən böyük uğurlarından biri də Qoşulmama Hərəkatının təsisatlanması məsələsidir. Ölkəmizin sədrliyi dövründə Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şöbəsi və Gənclər Təşkilatı təsis olundu. Hərəkatın 61 illik tarixində ilk dəfə olaraq Şuşada Hərəkat üzvlərinin gənclərini birlişdirən Gənclər Təşkilatı yaradıldı.

Bütün bunlarla yanaşı, Qoşulmama Hərəkatına üzvlük və sədrlik Azərbaycanca Ermonstınin təcavüzünə qarşı mübarizədə güclü beynəlxalq dəstək qazandı. Təsədüfi deyil ki, 2020-ci və 2022-ci illərdə BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycana qarşı irəliləyən təşəbbüslərin qarşısını Hərəkat üzvlətlər tərəfindən alındı.

Qoşulmama Hərəkatı ölkələrinin Azərbaycanca təminatının nəticəsidir ki, üzv dövlətlərin yekdil rəyində əsasən, ölkəmizin təşkilatı sədrliyi daha bir il, yəni 2023-cü ilin sonuna kimi uzadıblar. Bu gün Bakıda keçirilən Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşü bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan təşkilatın fəaliyyətinə mühüm töhfələr verir. Eyni zamanda Azərbaycanın növbəti dəfə global məsələlərin müzakirə olunduğu mühüm toplantıya evsahibliyi etməsi ölkəmizin multilateralizm və global həmrəylik verdiyi önəmli təzahürüdür.